

## **Δημογραφικά στοιχεία της Επαρχίας Γορτυνίας, του Δήμου Ελευσίνος, της Κοινότητας Βελημαχίου και της ευρύτερης περιοχής από το 1815**

Το Δ.Σ. του συλλόγου των Βελημαχιτών Αρκαδίας παρουσιάζει στους συμπατριώτες μας, τα πληθυσμιακά στοιχεία που έχουν καταγραφεί για το Χωριό μας, τον Δήμο Ελευσίνος (έως το 1907) και την επαρχία Γορτυνίας (έως το 1998) από τους επαναστατικούς χρόνους του 1821 μέχρι σήμερα που είναι πλέον Δήμος Γορτυνίας.

Στον πίνακα που παρουσιάζεται φαίνεται ο Δήμος Ελευσίνος, με έδρα την Κοντοβάζαινα μέχρι το 1907, να αποτελείται από όλα τα χωριά του πίνακα (και επιπλέον το χωριό: Παναγουλέϊκα Καλύβια της Γλανιτσάς, ενώ το Βυδιάκι ανήκε στο Δήμο Θελπούσης). Βλέπουμε επίσης να περιέχονται η Ξηροκαρύταινα με την Πουρναριά και τη Μουριά.

Παρατηρούμε ότι με το ξεκίνημα της Επανάστασης του 21, το Βελημάχι έχει 300 κατ. το 1815, όσους και η Κοντοβάζαινα, που σημαίνει ότι είχε σημαντική θέση στην περιοχή. Άλλωστε είναι γνωστό ότι συνείσφερε πολύ στην επανάσταση του γένους μας με άξιους μαχητές (Ιστορία της Γορτυνίας του Τ.Κανδηλώρου, σελ 285). Έτσι φαίνεται εξηγείται και κτίση της μεγάλης εκκλησίας μας: «Κοίμησης της Θεοτόκου», με ρυθμό τρίκλιτης Βασιλικής μετά τρούλου. Στην εκκλησία μας, στην νότια είσοδο, υπάρχει σκάλισμα με το σήμα της Φιλικής Εταιρείας και την χρονολογική ένδειξη 1823 (κάτι που το γνωρίζουν οι Βελημαχίτες, αλλά αναφέρεται και στην ιστοσελίδα του Παν/μιου Πάτρας: <http://arcadia.ceid.upatras.gr>).

Από τις απογραφές της ΕΣΥΕ του 1920 και ύστερα, στην επαρχία Γορτυνίας εμφανίζονται μόνο οι Κοινότητες και ο Δήμος Λαγκαδίων από το 1951-1991. Με την εφαρμογή του Α΄ Καποδιστριακού Νόμου από το 1998, δεν υπάρχουν πλέον οι επαρχίες και δημιουργείται ο Δήμος Κοντοβαζαίνης με έδρα την Κοντοβάζαινα στην περιοχή μας. Έτσι, στην απογραφή της Γ.Γ. ΕΣΥΕ του 2001 το Βελημάχι έχει 255 κατ. στο σύνολο των 2048 κατ. του Δήμου, ποσοστό 13% περίπου.

Δε χρειάζεται να αναφερθούμε στην πτωτική πορεία που δείχνουν οι αριθμοί για τους κατοίκους του Χωριού μας και όλης της περιοχής, από τη δεκαετία του 50 και έπειτα, λόγω της μετακίνησης των ορεινών και αγροτικών πληθυσμών στα αστικά κέντρα και πιο συγκεκριμένα στο μεγαλύτερο αστικό κέντρο σήμερα, στην Αθήνα. Τα αίτια αυτής της αστυφιλίας γνωστά σε όλους: κοινωνικές διαφορές (στα χρόνια του αντάρτικου), ανεργία, φτώχεια και η γρήγορη εξέλιξη της πόλης, που ήταν πρόκληση για τους ικανούς και εύστροφους πατριώτες μας για ένα καλύτερο αύριο στη ζωή τους κ των οικογενειών τους πίσω στο Χωριό !.

Λέγαμε ότι η κατάσταση διαρκώς καλυτερεύει, γιατί μπορεί κανείς να δει μεγάλο ενδιαφέρον, φροντίδα και έργα, πεζούλες, δρόμους και πλατείες στο Χωριό μας, ενώ υπάρχουν και άλλα να γίνουν ακόμα και παράλληλα μας ενδιαφέρει η ένωση του δρόμου με την “111 οδό” Πάτρας-Τρίπολης, για την πιο γρήγορη και ασφαλή μετακίνησή μας. Όμως ο δρόμος που ενώνει τα χωριά μας με την “111 οδό” μέσω Παραλογγών σταμάτησε να επισκευάζεται και θεωρείται

ανεπίτρεπτα κλειστός από την Περιφέρεια Πελοπ/σου. Οι άνθρωποι λείπουν πλέον από τα Χωριά μας, και γι'αυτό η καλύτερη δυνατή οδική πρόσβαση φαίνεται να είναι απαραίτητη για τη συχνότερη παρουσία μας και διαμονή στο Βελημάχι !

Ως πηγές για την εύρεση των στατιστικών στοιχείων των απογραφών είναι: η «Ιστορία της Γορτυνίας» του Τάκη.Χ.Κανδηλώρου, Πάτρα 1899(σελ 258-262), η «Γεωγραφική, Διοικητική και Πληθυσμιακή. εξέλιξις της Ελλάδος, 1821-1971» του Μιχαήλ Γ.Χουλιαράκη, Αθήναι 1974, και, οι απογραφές κατά γεωγραφικά διαμερίσματα που διενήργησε η Γ.Γ. ΕΣΥΕ μέχρι το 2001 και ΕΛΣΤΑΤ στο 2011.

Η παραπάνω αναφορά και οι πίνακες που ακολουθούν περιέχονται στην έκδοση «Μητρώο Μελών του Συλλόγου Βελημαχιτών Αρκαδίας, 2008».

**1. Πληθυσμιακά στοιχεία απογραφών για την Αρκαδία, τη Γορτυνία, το Δήμο  
Ελευσίνος, το Βελημάχι και τα άλλα χωριά**

<u>Έτη:</u>	<b>1815</b>	<b>1851</b>	<b>1879</b>	<b>1889</b>	<b>1896</b>	<b>1907</b>
<u>Απογραφές πληθυσμού:</u>	Τάκης Χ.Κανδηλώρος (1828:753.000 κατ)		Μιχαήλ Γ.Χουλιάρκης			
Σύνολο Ελλάδας			1653767	2187208	2433806	2631952
Πελοπόννησος						
Νομός Αρκαδίας			148600	148285	167092	162324
<u>Επαρχία Γορτυνίας</u>			45830	46373	51960	50759
<b>Δήμος Ελευσίνος (έως το 1907)</b>	<b>1525</b>	<b>4927</b>	<b>5839</b>	<b>6135</b>	<b>6670</b>	<b>6627</b>
Κοντοβάζαινα	300	906	1217	1220	1224	1191
Βάχλια	75	515	798	759	876	884
<u>Βελημάχι</u>	<u>300</u>	<u>479</u>	<u>806</u>	<u>841</u>	<u>877</u>	<u>892</u>
Βιδιάκι (Δ.Θελπούσης,1907)	50	370	481	451	539	602
Βούτση	75	77	133	172	195	247
Δίβριτσα (Δήμητρα)	100	657	826	950	1052	949
Καρδαρίτσι	50	191	458	445	499	489
Μοναστηράκι	100	382	492	557	664	695
Μποκοβίνα (Πελέκι)	75	33	46	62	72	84
Παραλογγοί	50	937	544	581	603	525
Πέτα	75	37	73	85	83	109
Ξηροκαρύταινα	50	85	110	108	137	174
Ποδογορά (Πουρναριά)	150	189	235	252	247	235
Συριάμον (Μουριά)	75	69	101	103	102	113

**Σημειώσεις:**

- 1) Ο Δήμος Ελευσίνος μέχρι το 1907 με έδρα την Κοντοβάζαινα.
- 2) Το Βυδιάκι ανήκε στο Δήμο Θελπούσης μέχρι το 1907
- 3) Η Επαρχία Γορτυνίας δεν καταμετρείται μετά το 1998
- 4) Τα χωριά: Ξηροκαρύταινα, Πουρναριά και Μουριά, μέχρι το 1907 ανήκαν στο Δήμο Ελευσίνος.
- 5) Η απογραφή του Ιωάνν. Καποδίστρια στις 6 Αυγ. 1828 κατέδειξε 753.000 έλληνες πολίτες στο ελεύθερο κράτος μας.
- 6) Στις απογραφές 1879-1981, η Γορτυνία ήταν η 2η πολυπληθέστερη επαρχία του Ν.Αρκαδίας μετά τη Μαντινεία. Στη συνέχεια 2η πληθυσμιακά ανήλθε η Κυνουρία.

**2. Πληθυσμιακά στοιχεία απογραφών για την Αρκαδία, τη Γορτυνία, το Βελημάχι και τα άλλα χωριά**

<u>Έτη:</u>	<b>1920</b>	<b>1928</b>	<b>1940</b>	<b>1951</b>	<b>1961</b>
<u>Απογραφές πληθυσμού:</u>	<b>ΕΣΥΕ</b>	<b>ΕΣΥΕ</b>	<b>ΕΣΥΕ</b>	<b>ΕΣΥΕ</b>	<b>ΕΣΥΕ</b>
Σύνολο Ελλάδας	5536375	6204684	7344860	7632801	8388553
Πελοπόννησος	945204	1044773	1163602	1129022	1096390
Νομός Αρκαδίας	151638	166141	170306	151361	135042
<u>Επαρχία Γορτυνίας</u>	48734	48664	47900	42354	37997

<b>Δήμος Κοντοβαζαίνης (από το 1998 έως το 2010)</b>	<b>6325</b>	<b>6345</b>	<b>6172</b>	<b>5645</b>	<b>4821</b>
--	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

	<b><u>Κοινότητες--&gt;</u></b>				
Κοντοβάζαινα	1142	1080	1120	976	913
Βάχλια	969	1024	960	871	588
<u>Βελημάχι</u>	<u>944</u>	<u>967</u>	<u>936</u>	<u>849</u>	<u>805</u>
Βιδιάκι (Δ.Θελπούσης,1907)	521	501	458	458	446
Βούτση	238	310	315	335	312
Δίβριτσα (Δήμητρα)	812	857	830	708	336
Καρδαρίτσι	468	455	410	354	354
Μοναστηράκι	635	549	616	553	562
Μποκοβίνα (Πελέκι)	82	98	96	102	109
Παραλογγοί	441	419	355	360	334
Πέτα	73	85	76	79	62

**Σημειώσεις:**

1) Υπολογίζουμε θεωρητικά τον πληθυσμό από το 1920 μέχρι το 1991 του Δήμου Κοντοβαζαίνης (Δήμος από το 1998) για να φανεί η δημογραφική πορεία του Δήμου.

2) Έως την Απογραφή του 1951, στην Επαρχία Γορτυνίας υπάρχουν μόνο Κοινότητες, ενώ από το 1951 αναφέρεται μαζί με τις Κοινότητες και ο Δήμος Λαγκαδίων.

3) Στις απογραφές 1879-1981, η Γορτυνία ήταν η 2η πολυπληθέστερη επαρχία του Ν.Αρκαδίας μετά τη Μαντινεία. Στη συνέχεια 2η πληθυσμιακά ανήλθε η Κυνουρία.

**3. Πληθυσμιακά στοιχεία απογραφών για τους Δ.Κοντοβαζαίνης ("Καποδίστριας"), Δ.Γορτυνίας ("Καλλικράτης"), το Βελημάχι και τα άλλα χωριά**

<u>Έτη:</u>	1971	1981	1991	2001	2011
<u>Απογραφές πληθυσμού:</u>	<b>ΕΣΥΕ</b>	<b>ΕΣΥΕ</b>	<b>ΕΣΥΕ</b>	<b>ΕΣΥΕ</b>	<b>ΕΛΣΤΑΤ</b>
<b>Σύνολο Ελλάδας</b>	8768641	9740417	10259900	10964020	10815197
<b>Πελοπόννησος</b> (άθροισμα Περιφερ. Ενοτήτων το 2011)	986912	1012528	1086935	1155019	1046897
<b>Νομός Αρκαδίας</b> (Περιφερειακή Ενότητα το 2011)	111263	107932	105309	102035	86685
<b>Επαρχία Γορτυνίας</b>	27595	22717	21287		
<b>Δήμος Κοντοβαζαίνης</b> (από το 1998 έως το 2010)	<b>3547</b>	<b>2471</b>	<b>2201</b>	<b>2048</b>	<b>(1075)</b>
<b>Δήμος Γορτυνίας (από το 2010)</b>				(Μόνιμος Πληθυσμός->)	<b>10119</b>
<b>Έδρα Δήμου: Δημητσάνα</b> (από το 2010)				<b>Δήμοι--&gt;</b>	
<b>Κοντοβάζαινα</b>	732	558	622	500	386
<b>Βάχλια</b>	361	236	242	142	96
<b>Βελημάχι</b>	<u>537</u>	<u>349</u>	<u>169</u>	<u>255</u>	<u>113</u>
<b>Βιδιάκι (Δ.Θελπούσης,1907)</b>	268	204	196	207	93
<b>Βούτση</b>	250	180	180	226	107
<b>Δίβριτσα (Δήμητρα)</b>	524	302	249	221	111
<b>Καρδαρίτσι</b>	191	140	95	108	41
<b>Μοναστηράκι</b>	367	276	218	191	135
<b>Μποκοβίνα (Πελέκι)</b>	57	27	22	20	19
<b>Παραλογγοί</b>	245	160	180	165	89
<b>Πέτα</b>	15	39	28	13	3

**Σημειώσεις:**

- 1) Δήμος Γορτυνίας από το 2010 με έδρα τη Δημητσάνα, πρόγραμμα "Καλλικράτης" [μόνιμος πληθυσμός της απογραφής 2011-(δηλ. μόνιμοι κάτοικοι που διαμένουν εκεί)]
- 2) Δήμος Κοντοβαζαίνης από το 1998-2010, πρόγραμμα "Καποδίστριας", με έδρα την Κοντοβάζαινα [πραγματικός πληθυσμός της απογραφής 2011-(δηλ. μόνιμοι κ όσοι ήταν εκεί)]
- 3) Η Επαρχία Γορτυνίας δεν καταμετρείται μετά το 1998
- 4) Έως την Απογραφή του 1951, στην Επαρχία Γορτυνίας υπάρχουν μόνο Κοινότητες, ενώ από το 1951 αναφέρεται μαζί με τις Κοινότητες και ο Δήμος Λαγκαδίων.
- 5) Στις απογραφές 1879-1981, η Γορτυνία ήταν η 2η πολυπληθέστερη επαρχία του Ν.Αρκαδίας μετά τη Μαντινεία. Στη συνέχεια 2η πληθυσμιακά ανήλθε η Κυνουρία.

**4. Απασχολούμενοι (σύνολο)****έτους 1907**

<u>Επαγγέλματα κατά επαρχία:</u> (ποσοστά % στο σύνολο επαρχίας)	<u>ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ</u>		<u>ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ</u>		<u>ΜΕΓΑΛΟΥΠΟΛΕΩΣ</u>	
		%		%		%
<b>A') Γεωργία, γεωργοί</b>	<b>4268</b>	<b>8,4</b>	<b>2236</b>	<b>7,2</b>	<b>2780</b>	<b>12,5</b>
<b>B') Κτηνοτροφία, ποιμένες</b>	<b>1799</b>	<b>3,5</b>	<b>902</b>	<b>2,9</b>	<b>207</b>	<b>0,9</b>
<b>Γ') Βιοτεχνία, σύνολο</b>	<b>2525</b>	<b>5,0</b>	<b>1509</b>	<b>4,9</b>	<b>446</b>	<b>2,0</b>
αλευροποιοί,	106		71		40	
ξυλουργοί	178		101		68	
ράπται	154		73		38	
υποδηματοποιοί	305		69		67	
κτίστες	1157		121		46	
χειρωνάκτες, άλλοι	152		794		31	
<b>Δ') Εμπόριο</b>	<b>569</b>	<b>1,1</b>	<b>453</b>	<b>1,5</b>	<b>209</b>	<b>0,9</b>
παντοπώλαι, ελαίου κλπ	214		101		116	
υφασμάτων, ιματισμού	65		15		11	
<b>Ε') Μεταφορά</b>	<b>143</b>	<b>0,3</b>	<b>159</b>	<b>0,5</b>	<b>45</b>	<b>0,2</b>
<b>ΣΤ') Ελεύθ.Επαγγέλματα</b>	<b>282</b>	<b>0,6</b>	<b>175</b>	<b>0,6</b>	<b>94</b>	<b>0,4</b>
ιατροί, οδοντίατροι	46		25		8	
σικηγόροι, συμβολ/φοι	54		32		24	
καθηγηταί, δάσκαλοι	121		61		44	
<b>Z') Δημόσ.-Δημοτικοί Υπάλλ.</b>	<b>125</b>	<b>0,2</b>	<b>88</b>	<b>0,3</b>	<b>58</b>	<b>0,3</b>
<b>Η') Θρησκευτ. Λειτουργοί</b>	<b>161</b>	<b>0,3</b>	<b>103</b>	<b>0,3</b>	<b>77</b>	<b>0,3</b>
<b>Θ') Αξιωματικοί, οπλίται</b>	<b>68</b>	<b>0,1</b>	<b>60</b>	<b>0,2</b>	<b>20</b>	<b>0,1</b>
<b>Ι') Οικιακές υπηρ, φύλακες</b>	<b>137</b>	<b>0,3</b>	<b>178</b>	<b>0,6</b>	<b>29</b>	<b>0,1</b>
<b>ΙΑ') Άνευ επαγγέλματος</b>	<b>40678</b>	<b>80,1</b>	<b>25176</b>	<b>81,1</b>	<b>18241</b>	<b>81,9</b>
		%		%		%
<b>Άρρενες</b>	<b>24115</b>	<b>47,5</b>	<b>14101</b>	<b>45,4</b>	<b>9907</b>	<b>44,5</b>
<b>Θήλειες</b>	<b>26644</b>	<b>52,5</b>	<b>16954</b>	<b>54,6</b>	<b>12364</b>	<b>55,5</b>
<b>ΣΥΝΟΛΟ της Επαρχίας</b>	<b>50759</b>	<b>100,0</b>	<b>31055</b>	<b>100,0</b>	<b>22271</b>	<b>100,0</b>

<u>κατά φύλο</u>	<u>ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ</u>		<u>ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ</u>		<u>ΜΕΓΑΛΟΥΠΟΛΕΩΣ</u>	
	άρρενες	θήλειες	άρρενες	θήλειες	άρρενες	θήλειες
<b>ΙΑ') Άνευ επαγγέλματος</b>	<b>14306</b>	<b>26372</b>	<b>8698</b>	<b>16478</b>	<b>6054</b>	<b>12187</b>
<b>Σύνολο της Επαρχίας</b>	<b>24115</b>	<b>26644</b>	<b>14101</b>	<b>16954</b>	<b>9907</b>	<b>12364</b>

**Σημειώσεις:**

Βλέπουμε ότι οι άνδρες είναι λιγότεροι σε κάθε επαρχία από 5-10%, και ότι οι γυναίκες δηλώνονταν ως άνευ επαγγέλματος, ενώ ξέρουμε ότι δούλευαν πολύ.

Το μεγάλο ποσοστό 80-82% περ. που εδηλώνετο ως "άνευ επαγγέλματος" περιλαμβάνει όλες σχεδόν τις γυναίκες και πάρα πολλούς άνδρες.